

малое педагогическое открытие, решить какую-то сложную педагогическую задачу или, когда что-то не получилось.

В конце любой выполненной деятельности необходимо узнать ее результативность. Одной из форм такой рефлексии использую интервью с учащимися или учителями для выяснения мнения и оценки эффективности урока (действия). Данная форма рефлексии позволяет осуществлять с одной стороны выявление и корректировку возможной будущей своей деятельности, а с другой вводит постоянный контроль для корректировки или усложнения мыслительных процессов в ходе реализации деятельности ученика или учителя. Кроме того, это позволяет оппонентам видеть, что с их мнениями считаются, ставя их полноценными членами коллектива и общества в целом.

Таким образом, целенаправленно создаваемая новая система работы постоянно поддерживает направленность на формирование личностного (индивидуального) подхода к своей деятельности. Педагоги выступают равноправными партнерами в процессе получения знаний, одни предоставляют возможности, другие данные возможности интегрирует в себя. В перспективе формируется методика партнерских отношений в учебном процессе.

Список литературы:

1. Матвиенко Т.Н. Педагогический совет «Пути профессионального саморазвития педагогов» // Управление современной школой. Завуч / Гл. ред. Е.В. Переславцева: НОУ Центр «Педагогический поиск», 2012. С. 26–47.

2. Лизинский В.М. Диагностика успешности учащихся // Управление современной школой. Завуч / Гл. ред. Е.В. Переславцева: НОУ Центр «Педагогический поиск», 2010. С. 17–23.

3. Мак-Ларен П. Жизнь в школах: введение в критическую педагогику / Моск. высш. шк. социал. и экон. наук. М.: Просвещение, 2007. – 417 с.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТІН ДАМУДА БЕЙНЕЛЕУ ӨНЕРІ ҚЫЗМЕТІНІҢ ДӘСТҮРЛІ ЕМЕС ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУ

Қадырбек Таңнұр,
«Мектепке дейінгі оқыту мен тәрбиелеу» мамандығының 4 курс студенті,
Мукалиева Баян Хамзовна,
А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті,
мектепке дейінгі және бастауыш білім беру кафедрасының
аға оқытушысы п.ғ.магистрі, Қостанай қ.

Аннотация

Өзектілігі: Бейнелеу қызметі – бұл шындықтың нақты бейнелі таным. Кез-келген танымдық іс-әрекет сияқты, оның мектеп жасына дейінгі балаларды жан-жақты тәрбиелеу үшін маңызы зор. Сурет салу, модельдеу және аппликация – бұл бейнелеу іс-әрекетінің түрлері, оның басты мақсаты – шындықтың бейнелі көрінісі.

Мақсаты: Бейнелеу өнері іс-әрекеті арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың көркем шығармашылығын дамыту жолдарын айқындау және оны меңгерудің тиімді әдіс-тәсілдерін жүйелеу.
Түйінді сөздер: бейнелеу өнері, суреттер, әртүрлі тәсілдері, дәстүрлі емес, техникасы.

Аннотация

Актуальность: Визуальная деятельность – это визуальное представление реальности. Как и любая познавательная деятельность, она важна для разностороннего обучения дошкольников. Рисование, моделирование и аппликация – это виды визуальной деятельности, основной целью которых является визуальное представление действительности.

Цель: Определить пути развития искусства дошкольников через занятия изобразительным искусством и систематизировать действенные методы его развития.

Ключевые слова: изобразительное искусство, рисунок, разные приемы, нетрадиционные техники.

Abstract

Relevance: Visual activity is a visual representation of reality. As well as any cognitive activity, it is important for multidisciplinary school education. Drawing, modeling and application are the types of visual activity, the main purpose of which is the visual representation of activity.

Purpose: To define the path of development of art of preschool children through the study of fine arts and to systematize the effective methods of its development.

Key words: fine arts, drawings, various techniques, non-traditional techniques.

Қазіргі педагогикалық-психологиялық зерттеулерде мектеп жасына дейінгі балалардың ақыл-ой, эстетикалық дамуы үшін бейнелеу өнерінің қажеттілігі дәлелденді.

Дәстүрлі емес тәсілдер пәндік бейнеден алшақтай отырып, сурет салуда сезімдер мен эмоцияларды білдіруге, балаға еркіндік беріп, оның қабілеттеріне деген сенімділікті арттыруға мүмкіндік береді. Бала заттарды немесе қоршаған әлемді бейнелеудің әртүрлі тәсілдері мен тәсілдерін игере отырып, таңдауға мүмкіндік алады.

Барлық балалар сурет салуды жақсы білген кезде жақсы көреді. Қарындаштармен және қылқаламмен сурет салу техниканы, қалыптасқан дағдылар мен білімдерді және жұмыс техникасын жоғары деңгейде меңгеруді қажет етеді. Көбінесе бұл білім мен дағдылардың жетіспеушілігі баланы сурет салудан тез тежейді, өйткені оның күшжігері нәтижесінде сурет дұрыс емес болып шығады, бұл баланың ниетіне немесе бейнелеуге тырысқан нақты объектісіне жақын кескін алу тілегіне сәйкес келмейді. Ерте жастан бастап балалар қоршаған әлем туралы алған әсерлерін визуалды жұмыстарда көрнекі сезімдер арқылы көрсетуге тырысады [1, б.12].

Алғашында балалар жасаған «суреттер», «жазушылар» деп аталатын, «суретшілердің» өздеріне ғана түсінікті. Ертеде олар кейде бояулар, қылқаламдар мен қарындаштарды қажет етпейді. Балалар саусақтарымен, алақандарымен тұмандалған әйнекке, құмдағы таяқшаға, асфальтқа бормен, кейде қараусыз қалдырады, ананың ерін далабымен немесе айнаға жапсырумен, үстелге төгілген суды, әжесінің қорабынан алынған түймелермен немесе моншақтармен сурет жасайды. Яғни көрінетін із қалдыруы мүмкін барлық нәрсе. Сонымен бірге балалар тек көргендері мен сезгендерін бейнелеп қана қоймайды, сонымен қатар әртүрлі қасиеттер мен сападағы материалдармен және заттармен танысады. Есейген сайын мектеп жасына дейінгі балалар сурет салудың қарапайым дағдыларын алдымен дәстүрлі әдістер мен құралдарды қолдана отырып меңгере алады.

Уақыт өте келе олар қоршаған шындықты өзіндік көркем шығармашылықта бейнелеудің жаңа әдістерін ақылды түрде іздейді. Сол сәтте мұғалім бұл жұмысты мақсатты етіп жасай алады және балаларды бейнелеу өнерінде дәстүрлі емес әдістермен таныстыра алады. Оқу процесіне бейненің ерекше құралдарын қосады: парафинді шам, тарақ, тіс щеткасы, мақта тампон, жіптер және тағы басқалар. Бірақ кейбір материалдарды қолдану ережелерін бұзуға мүмкіндік болған кездегі еркін шығармашылық процесс: саусақпен бояу болады. Мұндай сабақтар өткізу балалардың қорқынышын кетіруге, өзіне деген сенімділікке, өзімен және қоршаған әлеммен ішкі үйлесімділікке көмектеседі, балаларға бай, толығырақ және жарқын болатын жаңа кең ауқымды сезімдер береді. Дәстүрлі емес сурет салу әдістерін сурет сабағында ғана емес, басқа сабақтарда және бос уақытында қолдануға болады. Көрнекі қызметтің барлық түрлері (сурет салу, модельдеу, қолдану) процесінде бала әртүрлі сезімдерді бастан кешіреді: өзі жасаған әдемі бейнеге қуанады, егер бірдеңе шықпаса көңілсізденеді [4, б.86].

Бірақ ең бастысы – образ жасау арқылы бала түрлі білім алады, оның қоршаған орта туралы идеялары нақтыланып, тереңдей түседі, жұмыс барысында ол заттардың жаңа сапаларын түсінеді, бейнелеу дағдыларын игереді, оларды саналы түрде қолдануға үйренеді. Мектеп жасына дейінгі баланың шығармашылық көрінісінің еркіндігі тек бейнелі бейнелермен және оларды сызбада жеткізуге деген ұмтылыспен ғана емес, сонымен қатар оның бейнелеу құралдарына қалай иелік ететіндігімен де анықталады. Оқу процесінде балалардың бейнелерді, әдістерді алуан түрлі нұсқаларын игеруі олар-

дың шығармашылық дамуына ықпал етеді. Балабақшада әр түрлі сурет салу техникасын қолданудың тиімділігін бақылау, тәрбиеленушілерге сәттілік жағдайын туғызатын және сурет салудың тұрақты мотивін қалыптастыратын осындай тәсілдерді қолдану қажет деген қорытындыға келеді. Сурет салудың дәстүрлі емес әдістерін бейнелеу өнері сабағында қолдану балаға шығармашылықтың бұл түріндегі сәтсіздік қорқынышын женуге мүмкіндік береді.

Сурет – объективті әлемді танудың және зерттеудің тиімді құралы. Табиғаттан алынған суреттерді орындай отырып, суретші құбылыстардағы басты затты анық тастап, керісінше, жеке бөлшектерге баса назар аудару қабілетін дамытады. Ол заттың әр түрлі бөліктерінің дұрыс пропорциясын ашады, оның бетіндегі жарық пен көлеңкенің таралуын, жарық-ауа ортасының әсерін және т.б. Сурет салу білімі суретшінің кәсіби білімінің маңызды бөлігі болып табылады.

Академиялық сурет – бұл әртүрлі заттардың бейнесі, ол бейнелеу өнерінің негізі, физика, геометрия туралы жүйелі білім, бұл қағазда қатып қалған өмір. Өнер институттарында академиялық сурет саласын оқып-үйрену үшін жылдар қажет деп бекер айтылмаған. «Сызу» пәні бейнелеу өнері білім беру жүйесінің негізгі пәндерінің бірі болып табылады. Бұл шындықты шынайы бейнелеудің негізі ретінде, бұл суретшінің ойларын, сезімдерін, идеяларын, оның әлеммен байланысын көркем, бейнелі түрде көрсету құралы.

Сурет салуды оқытудағы негізгі міндет – заттың көлемдік пішінін дұрыс көруді үйрену және оны парақ жазықтығында логикалық түрде дәйекті түрде бейнелей білу.

Дәстүрлі емес тәсілдер пәндік бейнеден алшақтай отырып, сурет салуда сезімдер мен эмоцияларды білдіруге, балаға еркіндік беріп, олардың қабілеттеріне деген сенімділікті арттыруға мүмкіндік береді деп айта аламыз. Бала заттарды немесе қоршаған әлемді бейнелеудің әртүрлі тәсілдерін игере отырып, таңдауға мүмкіндік алады. Көрнекі іс-әрекетке арналған сыныпта дәстүрлі емес бейнелеу техникасы сирек қолданылады, олардың түзету маңыздылығы ескерілмейді, бұл арада дәстүрлі емес тәсілдерді қолдану балалардың заттар мен олардың қолданылуы туралы білімдері мен түсініктерін байытуға көмектеседі; материалдар, олардың қасиеттері, олармен жұмыс жасау тәсілдері анықталады [2, б.62].

Дәстүрлі емес техника үлгіні көшіруге мүмкіндік бермейді, бұл қиялдың, шығармашылықтың, дербестіктің, бастамашылдықтың дамуына және даралықтың көрінуіне одан әрі серпін береді.

Бала қоршаған әлем туралы алған әсерлерін бейнелеуге, қиял бейнелерін түрлі материалдардың көмегімен оларды нақты формаларға енгізуге мүмкіндік алады.

Ең бастысы, дәстүрлі емес сурет баланың жалпы психикалық дамуында маңызды рөл атқарады. Ақыр соңында, бұл түпнұсқа өнім – сурет емес, жеке тұлғаның дамуы: өзіне деген сенімділікті қалыптастыру, өз қабілеттеріне, шығармашылық жұмыстарда өзін-өзі анықтау, белсенділіктің мақсаттылығы. Оқу процесін ұйымдастырудың негізгі формалары фронтальды сабақтар мен үйірме іс-әрекеттері болып табылады.

Бағдарламалық мазмұнмен және уақытпен шектелетін, кейде жеке тәсілді жүзеге асыру, мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық көріністерін атап өту қиын болатын негізгі іс-шаралардан айырмашылығы, үйірме сабақтары балалар үшін де, мұғалім үшін де қызықты болатындай етіп құрылымдалуы мүмкін.

Бейнелеу іс-әрекеті мейлінше тиімді болу үшін тұтастық қағидасын ұстану қажет, ол балаларға ғылым мен өнердің әр түрлі салаларын біріктіре алатын сабақ тақырыптары ұсынылатындығынан тұрады. Ересектердің шығармашылық әрекеттерін қолдауы арқасында балада өзінің қауіпсіздігі, еркіндігі мен еркіндігін сезіну үшін психологиялық жағдайлар жасау керек. Ойын техникасын, таңғажайып кескіндерді, тосынсыйдың әсерін пайдалану өте қажет, әрине, шығармашылыққа арналған материалдардың қол жетімділігі және олармен кез-келген сәтте әрекет ету мүмкіндігі туралы ұмытпаған жөн [3, б.97].

Мұның бәрі баланы қызықтыруға, оны шығармашылық қызметке баулуға көмек-

теседі.

Дәстүрлі емес әдістерді оқытудың табысы көбінесе мұғалімнің балаларға белгілі бір мазмұнды жеткізу, олардың білім, білік, дағдыларын қалыптастыру үшін қандай әдістер мен тәсілдерді қолдануына байланысты. Балаға сурет салудың әртүрлі тәсілдерін үйренуге, әртүрлі бейнелеу техникасы туралы түсінік беруге көмектесу керек. Келесі кезекте дәстүрлі емес материалдарды қол жетімді пайдалануды қамтитын сурет салудың әртүрлі әдістерін қарастыруға көшейік, бұл тәрбиешілердің балалармен шығармашылық қызметін кеңейтеді, дамып келе жатқан ортаны әртараптандырады, топтар мен балабақшаны безендіреді. Бұл техникалардың әрқайсысы кішкене ойын. Оларды қолдану балаларға неғұрлым еркін, батыл, тура сезінуге мүмкіндік береді, қиялын дамытады, өзін-өзі көрсетуге толық еркіндік береді. Әр жас кезеңінде біз дәстүрлі емес сурет салу техникасының қарапайым және біртіндеп күрделенуіне ауысатын әртүрлі нұсқаларын ұстанамыз. Сондықтан мектеп жасына дейінгі балалар үшін саусақпен сурет салу қолайлы. Ғылыми тұрғыдан алғанда, бұл дәстүрлі емес сурет салу техникасының түрлерінің бірі, ол саусақпен (бір немесе бірнеше) немесе бүкіл алақанмен бояулармен сурет салу. Орта мектепке дейінгі жастағы балаларды күрделі техникамен таныстыруға болады. Осы жаста олар поке әдісі арқылы сурет салумен оңай күреседі. Мұны істеу үшін кез-келген қолайлы затты, мысалы, мақта тампонын алып, оны бояуға батырып, жоғарыдан төмен қарай нақты қозғалыспен альбом парағында жоспарланған сызбаға сәйкес тықсыру жеткілікті. Балалар таңданыс пен қуанышпен мұндай техниканы шығыңқы сурет ретінде қабылдайды. Бұл әртүрлі материалдармен сурет салудың аралас техникасы [4, б.86].

Негізгі мақсат – материалдардың қасиеттері мен сипаттамаларымен танысу.

Балабақшадағы бейнелеу іс-әрекеті мектеп жасына дейінгі балалар үшін қол жетімді шектерде көркем және шығармашылық әрекеттерді үйретуге бағытталған.

Әдебиеттер тізімі:

1. Болатбаев К.К. Балабақшада бейнелеу іс-әрекетінің теориясы мен методикасы. «Мектеп» Алматы, 2007 ж. – 157 б.
2. Бейнелеу өнерін оқыту әдістемесі М.Мұқашев, А.Сейтімов, Н.Хамзин «Фолиант» баспасы, 2008 ж. – 67 б.
3. Баянбаев Қ. «Бейнелеу өнері» Алматы, «Алматы кітап» 2000 ж. [3, б.111]
4. Давыдова, Г.Н. Нетрадиционные техники рисования в детском саду. Часть 1 / Давыдова Г.Н. – М.: Издательство Скрипторий, 2007 г. – 64 б.

ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫН ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚИТУ ФОРМАТЫ БОЙЫНША ТИІМДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ

*Қапан Асель Нұрлыбекқызы,
«Тарих» мамандығының 3 курс студенті,
Бектұрғанов Қуаныш Берікболатұлы
А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті,
Қазақстан тарихы кафедрасы, тарих магистрі, Қостанай қ.*

Аннотация

Өзектілігі: Бұл мақалада қазіргі жаһандану заманындағы білім беру процесінде орын алған өзгерістерге байланысты Қазақстан тарихын қашықтықтан оқытудағы басты проблемалар мен негізді тенденциялар сипатталады. Сонымен қатар қазіргі таңдағы қолданысқа ие Қазақстан тарихын оқытудың цифрлық оқу құралдары ұсынылады.

Қазіргі тарихи білім берудің сұранысқа сай болуы – мақаланың басты мақсатының бірі болып есептеледі.

Түйінді сөздер: цифрлық тарих, электронды формат, оқыту дизайні, технологиялық орта.